

ODBRANA

«ODBRANA» izlazi u Šibeniku redovito srijedom ujutro
Uredništvo i uprava nalaze se u prostorijama
na Poljani Kralja Petra I. (nad Narodnom kafanom)
Telefon br. 81.

Glavni urednik: Prof. Dr. ANTE MIŠURA

Vlasnik: Konzorcij «Odbrana», predstavnik i odgovorni urednik MILIVOJ GRUBIŠIĆ, advokat. pripr.

GODINA I || Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10
Pojedini broj Din. 1.50
Čekovni račun br. 33.934

Šibenik 3 novembra 1938

Rukopisi se ne vraćaju.
Oglašavanje računaju po tarifi.
Plativo i utuživo u Šibeniku.

BROJ 15

G. dr. M. Stojadinović na zboru JRZ u Negotinu održao je u nedjelju veliki predizborni govor

Pred oduševljenom masom naroda, koji se je slegao u Negotinu, dr. M. Stojadinović, predsjednik vlade, između ostaloga, rekao je:

»Draga braćo i prijatelji,

Ono što smo mi radili i uradili u ovo tri godine na privrednom polju i za našeg seljaka, to odista nije samo jedan običan uspeh, to je jedan veliki uspeh, to je jedno pravo čudo! To čudo uspeli smo da izvršimo mi, i ja sam siguran da će svršeni naš narod umeti da ceni ovaj rad i ove uspehe. (Odobranje i klicanje; Hoćemo, Živeo predsednik vlade, Živela Kraljevska vlada, Živeo dr. Stojadinović!)

Ali kao što smo stvarali čudo na privrednom polju mi smo uspeli da stvorimo i jedno čudo neviđeno i na političkom polju. Rad moje vlade i Jugoslovenske radikalne zajednice uspeo je da pomiri i vašeg zemljaka Petra Živkovića sa dr. Mačekom! Naš narod kaže, da kad je zla zima, kad je ljuta zima, onda mačka i miš zajedno spavaju. Iz ovog sporazuma Maček—Petar Živković ja zaključujem da ova dva gospodina predviđaju za sebe jako zlu zimu ove godine. Ja moram priznati da oni ne greše kad tako misle. Odista 11 decembra počće za njih neobična zima sa vrhova Šare Planine, već najgora sibirski zima, kad se kolena sastavljaju sa bradom!

Vi Krajinci i Timoćani, vi ste narod pošten i hrabar. Vi ste potomci našeg slavnog Hajduk Veljka. On je ovde pre sto godina radio, borio se i junački poginuo sa rečima: »Glavu dajem, Krajina ne dajem!«

Kao Srbin, kao predsednik Vlade, kao šef Stranke ja očekujem da će te i vi svi 11 decembra ostati dostojni potomci onih, koji su ovu državu stvarali i stvorili, koji su od malog beogradske pašaluka stvorili veliku Jugoslaviju od Jadrana do Timoka. (Burni poklici: Živela Jugoslavija! Pljeskanje i odobranje traje nekoliko minuta.)

Ostanite verni idealima naših junaka! Ostanite verni nacionalnoj ideji velike i jedinstvene države. (Oduševljeno klicanje: Živela Jugoslavija!) Ako se našao jedan izdajnik među vama, osudite ga 11 decembra i ogradite se od njega. Neka ostane sum, jer vas ni on nije pitao, kada je izdao amanet našega velikog Kralja Mučenika (ceo zbor kliče: Slava Kralju Mučeniku! Živeo Kralj Petar!) i kada je pobeo u Zagreb da pred vratima dr. Mačeka čeka da ga primi na njegovu listu. (Poklici: Sramota! Dole!)

Ovaj veličanstveni doček i o najslavniji i do danas neviđeni naš zbor u Negotinu napravio me je za uvek vašim prijateljem (Opšte klicanje: Živa naš voda! Živeo predsednik Vlade! Živeo dr. Stojadinović!) Preko vašeg novog poslanika ja ću se lič o zauzeti da vam bude još bolje, nego što vam je i danas i da se reše mnoga lokalna pitanja, a naročito pitanje negotinske vodne zadruge, pitanje puteva, mostova vode i željeznice.

U to ime: Živeli!

Ministar dr. A. Korošec u Ljubljani

U svom velikom govoru, između ostaloga, je rekao dr. Korošec:

»Mi bismo se odmah udaljili od sadašnje inostrano-političke linije, koja nam je baš sada os gurala mir na svima stranama, oćevala nas od svake ratne nesigurnosti i saćevala nam državnu cjelinu i ugled države. Ko hoće da živi u ratnoj nesigurnosti, neka ide sa komunistima, socijalistima, pofoveima i pohorcima. Međutim, pametni i trezveni ljudi, u to sam tvrdo ubeđen, ići će snama koji smo u spoljno-političkom pogledu položili ispit sa odličnim uspjehom.

Zar nije također simptomatično za zakržljalog misli naše opozicije, da još uvijek dolazi sa inostrano-političkom orijentacijom koja je u vrijeme posljednjih burnih dana doživjela brodolome i koju sada napuštaju i njeni dosadašnji pobornici?

U politici treba uvijek gledati u budućnost, i za to neka naš narod u ovim izborima dobro promisli kojim smjerom da plovimo: u ratnoj nesigurnosti ili u mirnom življenju naroda. To treba narodn jednomo jasno i bistro reći da u budućnosti ne bi bilo kakve nejasnosti...

Sve razumijem što se sada događa u početku izborne borbe. Razumijem da je većina naših protivnika izgubila svoje glave i svoje programe, i da u općoj pomećini bježi ka dr. Mačeku. Samo to ne razumijem da će dr. Maček pod svoju strehu uzeti i komuniste. To je nešto nečuveno, nešto strašno, jer time daje potstrebka najvećim neprijateljima društvenog poretka i mira. Opasno je igrati se tim otrovom. Pred cijelim svijetom treba žigosati to žalosno i opasno djelovanje. Cijela Evropa, posebno naše susjedne države, bori se protiv toga otrova, a dr. Maček ga prima pod svoju strehu! Komunistizam nije štetan kao, na primjer, saharin; on je otrov.«

JNS u HSS

»Tehnički sporazum« postignut između g. Jevtića i gosp. dr. Mačka može samo da opravda fizički zakon, u koliko su došli u dodir; ali ga nikako ne može opravdati nijedan moralni zakon. U moralnom smislu pravi sporazum može postojati samo između ljudi, koji imaju jednu zajedničku bazu. Ali, ako ljudi, koji ne samo što nemaju zajedničku bazu, nego koji nemaju ni jedne dodirne tačke, kažu da su sklopili sporazum, to je nešto protiv zdravoga smisla.

Dok g. Jevtić govori: »Čuvajmo Jugoslaviju«, dotle g. dr. Maček govori: »Cijepajmo Jugoslaviju«. Tu nema ni zajedničke baze ni dodirnih tačaka; oni su u punom smislu antipodi. U ovakvoj antitezi ne može biti mjesta zlatnoj sredini, na kojoj bi se ova dva leadera mogla da nađu. Ili jedno ili drugo; oba dvoje zajedno ne može da stoji. Riječi, koje padaju i s jedne i s druge strane, naime, da se g. dr. Maček i g. Jevtić slažu u najbitnijim pitanjima, koja najdubije zasjecaju u sadašnjost i budućnost naroda, to su riječi bez značenja,

Držanje g. dr. Mačka i njegovih u praksi je u najizrazitijoj opreci s tim riječima. Iskustvo je najbolji učitelj, ono je i nas naučilo pravoj istini. Riječi lete kao vjetar, a djela ostaju i govore istinu. Nepobitna je istina da se praktična strana doktrine dr. Mačka svodi na elemente, koji iz temelja ruše bitne principe na kojima se izdiže velika doktrina Kralja Mučenika Ujedinitelja. Divni hram narodnog jedinstva sazidan na hiljadama herojskih kostura, zasnovan na najidealnijim mislima stotina naših najvećih genija svih vremena i svih plemena, za g. dr. Mačka je nešto bez smisla. Za njega je puno smisla pozivanje na hiljadugodišnju kulturu »hrvatskog naroda« i na »bizantinstvo Srba«...

Opravađavanje sklapanja ovog sporazuma od strane JNS sudbonosnim spoljnim i unutrašnjim prilikama vrlo je naivno, da ne rećemo, glupo. Neka kažu ti bijedni grješnici, kad je naša zemlja bila sigurnija na svojim granicama. Zar su samo za njih prošli svjetski događaji knjiga zapečaćena sa sedam pečata. Neka kažu ti mudraci, u čemu su slabe naše unutrašnje prilike. Nama ne trebaju prosta nabacivanja, nama trebaju činjenice i dokazi. Da su naše unutrašnje i spoljne prilike odlične daje nam za pravo i strana štampa. Tako između ostalih novina čitamo u »Tribune de Genève« članak g. Bochéa, u kome konstatuje, da su posljednji evropski događaji dokazali sposobnost, spremu i ispravnost g. dr. Milana Stojadinovića. »Dr. Stojadinović je opravdao svoj

glas odličnog upravljača. Pošto je učutkao bivše stranke, on se je odlučno dao na posao u cilju privredne i finansijske reorganizacije zemlje, koja danas spada među najnaprednije u Evropi.

Veliki ljudi svih vremena i svih naroda bili su izloženi mržnji i zavisti; ali ipak svi su kulturni narodi uvijek znali da cijene njihova velika djela i nikada zbog mržnje i zavisti nisu išli u skrajnost.

Nema kulturnog naroda koji nije imao svoje Aristide, Temistokle i Miltijade. Nema naroda koji nije ostrakizirao svoje najzaslužnije ljude; ali ga nema koji tim ljudima nije priznavao njihova velika djela i spomenike im podizao. Moralno pravilo traži da se prizna svakome svoje.

Pozivanje u deklaraciji na opću narodnu želju ovoga ružnoga akta, koji su nazvali tehničkim sporazumom, atak je na zdravu svijest i moral našega naroda. Naš narod još nije hvala Bogu, tako duboko pao, kao ovi šareni demagozi. Ovu tezu dokazivati značilo bi u sumnju dovesti sve ono što je narodu najmilije i najsvetije.

Govoriti, na osnovu te čudne deklaracije, da i ako se Blok nar. sporazuma i JNS razilaze u svojim temeljnim načelima, da su ipak jednim i drugim izvan diskusije bitni principi države: dinastija, monarhija, narodna odbrana itd., zar to nije najzapletenije vrzino kolo; zar to nije mlaćenje najpraznije slame?

Navadanje hrvatskog pitanja u smislu osiguranja budućnosti države može samo da izazove kod pametnih ljudi smijeh ili sažaljenje. Pa zato preko toga, kao i preko svega ostaloga najpametnije je preći bez i najmanjeg osvrtaanja,

Istina je svakome jasna, da u pitanju dodirivanja ekstrema ili tako zvanog tehničkog sporazuma, iskače žalosna slika ovih naših političkih veličana. Kod njih je moral duboko pao. Lična je osveta i zavist glavni motiv. Tuđa slava ne da spavati ovim našim uobraženim veličanima. Ljudima robovima teško je zakoračiti misirski lonac. Narod i narodni interesi za svakoga su, ko ima oči da vidi, najprovidnije krinke.

Dobro su stari govorili: »Kad slijepac slijepcu pruži ruku da ga vodi, obadva u jamu padnu«. Kratko će vrijeme ovu posloviću dokazati, nismo daleko od 11 decembra.

»Quivivra — verra,«

ŠIRITE ODBRANU

RIDENDO...

Zapovjednik mornarice u Splitu

Pod gornjim naslovom čitamo u »Jadr. dnevniku«, br. 252: »Iutros u 6 sati doplovio je u splitsku luku krstaš „Dalmacija“ na kome se nalazi zapovjednik domaće ratne mornarice viceadmiral g. Marijan Polić. Admiral g. Polić nalazi se na inspekciji monarskih ustanova«. Kako se vidi iz navedene vijesti pisac nije u stanju da označi u naslovu čija je to mornarica; a u samoj vijesti pada mu na pamet zgodan pridjev »domaća«. I tako, hvala Bogu, imamo danas »domaću mornaricu«. Prema tehničkom sporazumu mora se izbjegavati svaka riječ koja bi mogla označiti pojam jugoslavenstva. Prema tome sporazumu i g. general Živković imao bi se zvati — domaći general, a Jugoslavenska nacionalna stranka — domaća stranka. Tako još danas, i prije izbora, vidimo velike rezultate ovoga tehničkoga sporazuma.

Zli biljezi mrke kukuljice

Ovih dana Šibenik je imao rijetku sreću. U njemu su se vidjeli mnogi ministri. Šibenska poljana bila je mjesto njihovih sastanaka. U svako doba dana vidiš po dva, tri, pa i četiri ministra sa jednim ili dvama pristalicama. Svi zajedno ne mogu nikako da dostignu broj sedam. Zato je ponikla priča: »Šetaju ljudi po cijeli dan tražeći sedmoga, ali ga ne mogu naći«. Sazivaju konferencij, ali ni na njima nema sedmoga. Pričaju da su na jednoj konferenciji, i ako nije bilo sedmoga, proglasili kandidaturu jednoga između sebe i da je taj X ili Y odmah odletio u Beograd da vidi na koju bi se listu mogao zakačiti. Najviše se ističe g. ministar iz Lezine. U Šibeniku je poznat jedino po svojim »strišarima«. Zato se on i poziva na velike zasluge svojih školjara, koje su u svoje vrijeme stekli u ovom tvrdom Krešimirovom gradu. On bi bio sretan, kad bi našao još jednog. »A propos!« u malo da ne zaboravih, kako je ovaj jenesovački tehničar u svoje vrijeme bježao od Šibenika, kao od pakla; a eto danas, hvala Bogu, a hvala i tehničkom sporazumu, nema straha od fizičkog razračunavanja, on može slobodno da šeta i da mi-

jenja svoje visoke misli, koje su mu ponikle u velikoj duši za dobro multotrpnog naroda...

Neki zlobnici ironično dobacuju: »Po poljani gavranovi pali, — Sva je zgoda biće mesa dosta — Sred velikog narodnoga posta«.

Ko bi nam protumatio?

Splitsko N. Doba, 20 - X - o. g., javlja da se je diplomirao na pravničkom fakultetu HRVATSKOG SVEUČILIŠTA U ZAGREBU gosp. D. Š. - Postoji li, molimo, jedno ili dva univerziteta (sveučilišta) u Zagrebu? Ako postoji jedno, kakovo može da bude drukčije nego HRVATSKO, u čisto hrvatskom gradu? Ako postoji koje još drugo, onda pitamo da nam N. Doba objasni: ČIJE i na KOJEM JEZIKU sveučilište, broj 2, nastade u Zagrebu? Zar se i mi možemo podičiti poput Praga, u kome ima češko i njemačko sveučilište! Za kulturnu povijest našu važno je da se zna i to: koje je godine i od koga je osnovano kakovo NEHRVATSKO sveučilište u: ono STROMAJEROVO HRVATSKO! Kako je najzad, moguće da niko u cijeloj Hrvatskoj, pa ni u Jugoslaviji, ne zna za takove kulturne tekovine, kao što je opstanak dvaju (ili čak više RAZNOJEZIČNIH sveučilišta), osim splitskog dnevnika?

U istom broju N. Doba štampa debelim slovima naslov predavanja »Mir POD svaku cijenu«. Što znači u našem jeziku prijedlog »POD«? Isto što i »ispod«! Smisao cijelog izvatka iz predavanja jest taj da je Engleska htjela SVAKAKO - bilo PO ŠTO da bilo - (pa i na TUĐU štetu!) spasiti svijet od rata. Dakle i po duhu našeg jezika i po smislu predavanja trebalo je reći, po svaku cijenu, a nikako pod! Velika je i jezična i stvarna razlika između stvari koja se prodaje ili kupuje »po svakoj cijeni« i između one koja se daje ispod svake cijene!

Spomenimo i treću! Isti dnevnik piše ... u RUMUNJSKOJ... pa redak zatim ... RUMUNIJA. U našem književnom jeziku, saveznička država Male Antante, jest kraljevina RUMUNSKA, a nije Rumunija. Dakle - kako se piše književnim jezikom našim: Bugarska (a ne Bugarija ili Bulgarija), Poljska (a ne Polonija), Ugarska (a ne Ungarija), tako bi trebao da zna jedan hrvatski dnevnik da se hrvatski kaže RUMUNSKA (ili Rumunjska) a nikako RUMUNIJA. ŠILJKO OSTANOV

Za razlog su naveli, da je gotička slova pronašao neki heretik Metodije, koji je mnogo lažnoga napisao proti katoličkoj vjeri na slavenskom jeziku, pa ga je konačno Bog kaznio naglom smrću.

Nato pripovijeda, da su se hrvatski svećenici i narod pobunili proti ovim zaključcima, te kako ih je strani svećenik Ulfus ili Vuk zavezao. Zatim dolazi smiješno (?!?!?) pričanje (?!?!?) o polasku neke deputacije u Rim i kako je ovu deputaciju nasadio taj Ulfus, kako su izagnali krčkoga biskupa i kako je konačno i on sam. Odatle je Toma crpio ove vijesti? Veoma je vjerovatno da je on imao zaključke sabora godine 1059 u rukama, koje je kasnije neko preradio i prenio u ranije doba.

O pobuni Hrvata i hrvatskih svećenika proti zabrani glagolice ne može se sumnjati. A ne može se misliti, da su se pobunili proti zabrani izdanoj prije 125 godina. Ako su se bunili, onda su se morali pobunili, čim je

Sadašnjica

Danas je čudno šareno doba:

Čudaka gledaš krvničkog kroja,
Mamone roba i glupog snoba,
Gdje trbuh gladi glomaznog soja.

Pošteni sv'jet se u čudu pita,
Kakva je ovo ludačka kuća;
Kakva je ovo šarena kita

Puna oštrog liktorskog pruca?

Pravicu kroje krvave boje,
Nemaju srama, ne znaju Boga;

Gledaju samo džepove svoje,

Kliču — da živi seljačka sloga! —

Topuz su teški zakoni njima,

Topuzom pr'jete svakome onom,

Ko »seljo« nije, ko nije s njima,

Ne ide sl'jepo za njihovim zvonom.

S temeljem ruše vrlinu svaku,

Na padu njenom podiču glavu;

Ludačkim sm'jehom kopaju raku

Vrlini; sebi xidaju slavu.

Ružnih im djela plodove ljute,

Gutaju ljudi poštenih snova,

Njihovog pruca udarce krute

Snose stanari časnoga krova.

Ludost i xloća kada se slože,

Orgija ljesnih igra se kolo:

Zlikovac ludi kasapi kože
Najboljih ljudi; ceri se 'holo.

Najgori ološ vrlinu davi,

Mračna hijena šarenog doba

Pobjedu nosi i slavlje slavi;

Čovjeka pravog goni do groba.

Modernih liktora xvjerska je sila;

Ona je mnoge složila glave;

Ona je mnogu slomila krila;

Ona je mnoge srušila slavo.

Krajno je vr'jeme topuza sile;

Zlikovca ludog krotiti treba;

Naše su ruke dovoljno čile

Uz nas je sila pravednog neba

Ludaci neka pamet ne sole,

Oni ne znaju njezinu c'jenu;

Zlobnici nikad nikog ne vole,

Pa neka sami u sebi venu.

Ludost i xloća dv'je vjerne druge

Krovove mirne neka nam puste

Pa neće biti jada ni tuge,

Mrkoga mraka ni magle guste.

Šareno doba treba da svrši,

Istina sine u punom sjaju;

Pamet da ludost i xloću skrši;

Vrlina vlada u svakom kraju.

Zrnje iz starog vijeka

Neki starac govoraše svojoj djeci: »Ambicija je neizlječiva bolest. Umjerenost je hotimično siromaštvo. Dobar kralj je slika živoga Boga. Laskavac je opasan neprijatelj. Dobro vladanje je spas života. Nespreman sudac je opća nesreća. Dobar glas je veliko blago. Rdava društva su propast dobrih mladića. Istina nije uvijek vjerovatna.«

Nekad je konj bio slobodniji od zvijeri; on je živio u jednom kraju koji je bio više prijatan nego velik, ali konj je bio sretan. Jedan lijepi potocić je natapao njegovu livadu, voda je bila bistrija od kristala. Vepr, koji je bio više zloban no jak, zavidio je konju na sreći; previše slab a da otvoreno napadne konja; opustoši livadu, iščupa cvijeće, opogani vodu na izvoru. Konj više uzrujan no pametan, zovne čovjeka u pomoć. Čovjek lukaviji od konja, ubi vepra, ali i konja učini svojim robom.

Vrijeme mijenja sve: narodi nisu

više isti, više se ne pridržavaju istih običaja u istih zakona, strategija nije više ista. Današnji Grci, nemaju više istu vjeru; ne govore više istim jezikom, ali žive u istim krajevima. I njihovi gradovi više ne nose isto ime. Atena, Sparta i Teba porušene su; njihove rijeke su iščezle; vrijeme mijenja čelične stubove. Svuda je slika propadanja, svuda je sjena smrti.

Stari su imali više mudrosti, a manje uobraženja. Današnji mudraci imaju mnoge uobrazilje, a malo znanja. Oh, koliko drskosti kriju pod strogim izgledom! Kolikom samo drskošću odgovaraju svojim neprijateljima! Kolikim prezirom primaju njihova mišljenja! Kako oni samo preporučuju svojim ljudima odvažnost i umjerenost! Kako oni izgledaju da preziru bogatstva i uživanja! Kako gramze za parama! Oni ni malo nisu korisni, a zato na njih se ne računa ni u kući ni u vijeću; a ipak oni tuže druge, spremaju izmišljotine; oni kritikuju, oni napadaju na vlasti, i najdrskiji klevetnik postiže prvo mjesto.

Dalmatinsko-istarski Bodul*) jedan od prvih evropskih crkvenih reformatora i preteča sv. Save Nemanje.

On tu borbu te zabrane stavlja u godinu 1059. Pripovijeda kako je u vrijeme pape Aleksandra II. održan »veoma svečan sabor svih biskupa Hrvatske i Dalmacije, na kojem su se popisali mnogi kapitulii ili zaključci. Njima je bilo zabranjena služba božja na slavenskom jeziku.

*) Naziv Bodul i Bodulija jest grčkog porijekla, a ne slavenskog, kako se do sada držalo. Grci nazivahu sve naše jugoslav. otoke Boa—doulilia — zmijska ostrva, insulae vipereae. Boadul jest rob sa zmijskih ostrva, analogno hierodul-rob kojega su svećenici grčki rabili u hramu. Budući da se naš čovjek uvrijedio kad mu se reče bodul, to izgleda da je smisao tog prišvarka otočana: zmijožder, magnavipere. »Mi nismo judi, mi smo Boduli«.

prohibicija izdana. Ako su se pobunili tek 1059 dokaz je, da je zabrana tek onda nastala.«

Zatim nastavlja na str. 163: »O pripovijesti Ulfa, Polepe i Zdeda što se može kazati? Odatle je Toma crpio ovu priču, ne dade se stalno konstatirati. Preoprezno je napisana.« Iz svega se ovdje vidi da pobornik gotskog porijekla Hrvat nema pojma o Zledi i njegovom pokretu, a o čemu Toma Splićanin vrlo dobro znade i tačno piše.

Dakle tko je Zdeda i što je s njime?

Za vreme kralja Petra Krešimira IV vrsnog državnika i diplomate, ali unuka mletačkog dužda Orseola nastojala je rimska kurija da na svaki način istrebi glagoljačko bogoslužje iz crkve u svim južnoslovenskim krajevima to jest ne samo u Istri (puljska biskupija) i Dalmaciji i Hrvatskom Primorju, nego i Posavskoj Hrvatskoj te Travunji, Zuhumlju, Raškoj (kralj Mihajlo i kasniji njegov nasljednik Bodin sa prestolnicom u Skadru (1081

-1101), Bosni, Zeti i Mačedoniji u kojoj polonjoj u Ohridu imademô već nadbiskupa Leona (1025-1056).

Na tome su radili redovnici iz rimokatoličkog samostana u francuskom mjestu Cluny-u, iz kojeg je samostana izišao i papa Aleksandar II i čuveni kardinal Hildebrand kasniji Grgur VII. Ovi samostanci nisu poznavali, prema njihovom naučanju, drugog poglavice na zemlji van rimskog pape, jedini jezik u njegovoj duhovnoj državi latinski i strogi svećenički život bez ženidbe svećenika, dapače su i na javni život uplivali dajući mu poseban stil strogosti u književnosti, slikarstvu i arhitekturi.

(nastaviće se)

HOTEL i RESTAURACIJA

„SLAVIJA“
S P L I T M. JOZEVIĆ

VIJESTI IZ ŠIBENIKA I BANOVINE

Izborna kretanje

Broj glasača, koliko je dosada poznato, iznosi u Primorskoj banovini 268.087. Banovina je podijeljena na dva izborna okruga. U prvi spadaju srezovi: Benkovac, Biograd n-m. Hvar, Imotski, Knin, Korčula, Makarska, Metković, Preko, Sinj, Split srez, Split grad, Supetar i Šibenik. U ovom izbornom okrugu ima 332 glasačka mjesta. a dosada poznat broj glasača iznosi 171.193.

U drugi izborni okrug spadaju srezovi: Bugojno, Konjic, Livno, Ljubuški, Mostar, Prozor, Stolac i Tomislavgrad. U ovom izbornom okrugu ima 164 glasačka mjesta, a broj glasača iznosi 96894. Ukupno u čitavoj banovini biće 496 glasačkih mjesta. Po čl. 4 zakona o izboru nar. poslanika prvi izborni okrug biraće 14, a drugi 9 nar. poslanika. Svaki srez bira po 1 poslanika, a Split i Mostar po 2. Grad Split kao banovinsko mjesto bira također 1 poslanika.

Izborni podatci za šibenski srez

Šibenski srez ima oko 70.000 stanovnika, od kojih ima 19.434 glasača prema brojčanom stanju izbora 1935 godine.

Od toga broja otpada na općine:

Šibenik	10405	glasača	sa	17	gl. mjesta
Skradin	3739	»	7	»	»
Tijesno	2296	»	5	»	»
Zlarin	1990	»	4	»	»
Vodice	1004	»	2	»	»

Dominantna je, dakle, šibenska općina koja ima preko polovine glasača. Prema biralištima u njoj stoji ovakav odnos:

Grad: Glasačko mjesto:

grad	717	glasača
Varoš I	639	»
Varoš II	769	»
Varoš III	614	»
Gorica	716	»
Dolac-Crnica	813	»
ukupno	4.268	»

Sela: Glasačko mjesto

Vrulje, Bilice, Lozovac	637	glas.
Konjevrate	589	
Dubrava	472	
Danilo, Kraljice Biranj, Biranj, Perković, Slivno	616	
Vrpolje, Boraja i Grebaštica	696	
Mandalina, Jadrtovac, Zablacé, Donje polje	458	
Krapanj	377	
Široke	372	
Primošten	720	
Rogoznica	579	
Zaton, Raslina, Srma	621	
ukupno	6.137	gl.

ZLATARSKA RADNJA

Ante Fantulin - Šibenik

Imenovano je novo gradsko vijeće u Šibeniku

Odlukom g. bana primorske banovine i n saglasnosti sa g. Ministrom unutrašnjih poslova razriješeni su dužnosti svi članovi dosadašnjeg gradskog vijeća i imenovano je novo gradsko vijeće u koje su ušla sljedeća lica:

Grubišić Dr Slavko, ljekar
Frane Bakašun, banski vijećnik i direktor fabrike »Aluminium«
Petar Kovačević, sudija Okr. suda
Jakov Stegic, drvodjelac
Pasini Dr Josip, ljekar
Kurajica Dr Branko, ljekar
Ivo Milošević, apotekar
Boris Koštan, viši činov.
Zlatko Kačić, priv. namještenik
Duško Jokanović, direktor »Šipada«
Ing. Josip Ljubičić
Don Krsto Stošić, svećenik
Mate Benković, ekonom bolnice
Drago Škarica p. Dume, veletrgovac
Marko Brkić Markov, posj. i težak
Marijan Maroti, drvodjelac
Ante Bujas, gostioničar
Toma Ninić p. Ive, težak
Martin Krnčević p. Dunke, težak
Ive Aras Stipin, težak
Iviša Čaia Markov, gostioničar
Šime Zaninović Antin, priv. namješt.
Vlade Dullbić p. Jose, trgovac
Ante Stošić, šofer

Joso Iljaš p. Ive, zid. majstor
Niko Čoko, radnik »Šipada«
Paško Brajković Špirin, težak
Vice Bojas Mijin, težak
Joso Dorbić p. Ante, radnik
Krstec Bedrića p. Jose, težak, Danilo Kraljice
Joso Petković p. Nikole, težak, Vrpolje
Stipe Slavica p. Jose, težak, Bilice
Niko Gojanović Petrov, težak, Dubrava
Joso Grgas Ivin, zidar, Zablacé
Krstec Knežić p. Jove, težak, Konjevrate
Joso Morović Paškin, težak, Jadrtovac
Ivan Vrečić p. Pave, težak, Podine
Adam Jurin, Primošten
Lovre Medić Šimlin, posjednik, Rogoznica

Kao što je poznato, prije izvjesnog vremena smjenjeni su dotadašnji predsjednik gradske općine g. Marko Bačinić i potpredsjednik g. Ante Tambača, a na njihova mjesta postavljeni su gg. Petar Sunara i Milivoj Grubišić. Sada je uslijedilo imenovanje i novog gradskog vijeća, tako da će nova općinska uprava biti u mogućnosti da uskoro otpočne sa rješavanjem mnogih hitnih i važnih predmeta.

OTVARANJE osnovne škole u Jadrtovcu

NASTOJANJA ZA IZGRADNJU OSNOVNIH ŠKOLA U ŠIBENIKU I U SELIMA ŠIBENSKE OPĆINE.

Radi znatnog školskog okoliša, već davno se je osjetila potreba da se u selu Jadrtovcu uspostavi razredna osnovna škola. Općina je već u nekoliko navrata uputila predlog nadležnim vlastima da se u tom selu podigne zgrada za osnovnu školu. Ali tom pitanju nije moglo biti udovoljeno zbog nedostatka kredita.

Kako je ipak ovoj elementarnoj prosvjetnoj potrebi Jadrtovca i njegove okolice trebalo nekako doskočiti, to je općina uzela pod zakup dvije privatne zgrade u selu i adaptirala ih za učionu i stan učitelja. Osim toga općina je pribavila školski namještaj i potrebna školska učila. Pošto je Banska uprava predložila otvorenje škole, ovisi još jedino o postavljanju učiteljske sile za školu u Jadrtovcu da škola otpočne sa redovitom službom.

Općina je kod nadležnog ministar-

stva nekoliko puta urgirala postavljenje nastavničke sile u Jadrtovcu, pa se je nadati, da će tog postavljenja u najkraće vrijeme doći, što željno iščekuju roditelji i oko osamdeset polaznika.

Kada smo već na pitanju osnovne nastave, treba spomenuti i to, da će općinska uprava, po primjeru Jadrtovca, u okviru svojih skromnih mogućnosti nastojati na slični način otvoriti osnovne škole u svim onim selima šibenske općine, gdje je potrebno, a koja sela pruže uvjete u pogledu pomješća, koja bi se dala urediti za školske svrhe. Na ovaj se način namjerava ublažiti procenat nepismenosti na području općine, koji se, nažalost, još uvijek kreće oko pedeset posto.

Što se tiče samog grada Šibenika, pitanje zgrada za osnovne škole ide u red prvih javnih i kulturnih briga i potreba. Općina ovdje ne može pomoći, jer joj nedostaju financijska sredstva. Kako je poznato, osnovne škole u Šibeniku smještene su po privatnim zgradama, koje ni izdaleka ne odgovaraju higijenskim i pedagoškim obzirima. Ovo bolno pitanje našeg grada općinska uprava stalno iznosi pred mjerodavne činioce, ali se do danas u toj stvari nije ništa

postiglo.

Ovih dana dnevna štampa je pisala da je u planu općine centraliziranje sviju osnovnih škola u gradu u jednom mjestu. Da bi se, naime, i mala podignuti jedna velika centralna zgrada u središtu grada, gdje bi se smjestile sve gradske osnovne škole. Kako nam se učinilo da na ovakav način pitanje osnovnih škola u gradu ne bi bilo najpraktičnije i najsretnije riješeno, to smo se obratili za informacije na nadležno mjesto.

Tu nam je kazano da se pitanje izgradnje i smještaja osnovnih škola gradu na gornji način ne postavlja. Naprotiv, Općina u svojim predlozima stalno ističe načelo decentralizacije osnovnih škola. To jest da bi osnovne škole trebalo podignuti za svaki gradski predio zasebno. Kako je u svojem posljednjem predlogu, dostavljenom po traženju Banskog upravi u Splitu i Ministarstvu prosvjete, Općina istakla, da bi u Šibeniku trebalo izgraditi zgrade za osnovne škole u predjelima: Varoš, Dolac—Crnica, Gorica, Varoš centar i Grad. Za ove školske zgrade utrošilo bi se din 3.300.000.—

Općina će bez sustajanja i dalje raditi na ostvaranju programa izgradnje osnovnih škola u Šibeniku, i vjeruje da rezultati ne će izostati. —

Nove organizacije JRZ u šibenskom srezu

G. Malešević Vojin održao je konferenciju Jug. rad. zajed. u selima Varivodama, Smerdeljima, Đevrskama i Krnjeuvama. Nakon dogovora izabrani su mjesni odbori stranke: VARIVODE: Predsjednik (Glodović Ljube, SMRDELJE: Predsjednik Matijević Rade, ĐEVRSKE; Predsjednik Cvjetan Tode, KRNJEUVE (Predsjednik Pavić A. Božidar.

G. dr. Niko Novaković održao je u Kninu, Benkovcu i Obrovcu brojno posjećene zborove.

Nova željeznička stanica

Od 1. tek. mjeseca svi vozovi, osim brzih, zaustavljaju se na novoj stanici RAŽINE (stražarnici), koja se nalazi između Mandaline i Sv. Jurja. Otpremanje putnika i prtljaga vršiće se privremeno preko konduktera. Vozna karta III kl. stajaće 1.50 din.

Gg. pretplatnicima našeg lista

S prošlim brojem lista poslali smo čekovnu uplatnicu, pa molimo gg. pretplatnike da nam izvole poslati pretplatu za juli, august, septembar i oktobar.

OBJAVA!

Mole se g. g. da na „Pristupnicama“ pišu čitljivo svoja imena i prezimena.

Sekretarijat J. R. Z.

ŠTO SU DOBILI Slovaci

Pod ovim naslovom »J. dn.«, br. 252 piše: »U svome uvodniku od jučer piše glavno glasilo JRZ pod naslovom »Primjer Tisoa« među ostalim i ovo:

»Ovih dana je slovački narod manifestirao svoju konstruktivnost i svoju visoku političku svijest. U jednom trenutku... Slovaci su — i to oni koji su već dvadeset godina beskompromisni separatisti — pružili ruku Pragu i postigli jedan sporazum, koji pretstavlja zadovoljenje želja slovačkog naroda, a istovremeno zadovoljava i unitarističke tradicije Čeha i povoljno utiče na stišavanje političkih strasti u zemlji. Slovaci nisu išli ni u emigraciju niti su pak vršili nasilja i teror u svojoj zemlji. Slovaci su samo iznosili svoje zahtjeve i svoje predloge i od samog početka imali jedan stalan program...«

Ovaj, i to cijeli, uvodnik »Samouprave« »J. dn.« je popratio znacima pitanja i čuđenja, a u samom početku piše: »Glavno glasilo JRZ otkrilo je na jednom svojoj velikoj ljubavi za Slovake i primjer slovačkog patriotizma i slovačke državničke mudrosti stavlja u izgled svim onima koji se bore za svoja narodna prava. Šteta je samo što »Samouprava« nije donijela sve ono što su Slovaci postigli svojom borbom i što će postignuti prema poznatom predlogu slovačkog narodnog vodstva od 12 lipnja o. g. koji će biti sastavni dio novog ustava Čehoslovačke...«

Otkako je sklopljen tehnički sporazum naši čisti Hrvati, kao da su do neba porasli, pa ne vide ništa što mi obični smrtnici vidimo. Oni samo vide svoju veličinu i veličinu svojih ideja koje idu 11. decembra da ostvare. Za njih se je češkoslovačka republika raspala u više država; a za nas se je ona konsolidovala u jedinstvenoj državi, koju hoće da nazove Slavija. Tim će naslovom slovački narod manifestirati svoju visoku političku svijest i svoju konstruktivnost.

Mi mislimo ovako, pa ma koliko nas ismijehavali svi tehnički mozgovi sporazumaša,

Dvadesetgodišnjica narodnog ujedinjena

29. ov. mj. navršilo se je 20 godina od historijskog 29. oktobra 1918. godine, kada su na Markovom trgu nepregledne mase Zagrebčana pozdravile odluku Sabora o odvajanju Hrvatske od Austro-Ugarske monarhije. To je dan kad su Hrvati stupili u bratsko kolo sa raskomadanom braćom da s njima uredi državu u zajedničkom kulturnom i političkom životu i napretku. Veliki je to bio dan. Zagreb je bio opijen od veselja i oduševljenja, jer su pali okovi porobljene braće.

29. oktobra dočekan je skidanjem grbova koji su pretstavljali dugogodišnje ropstvo Hrvatske. Kavane su bile zatvorene, građanstvo se pripremalo za historijsku odluku. Na ulicama živo i veselo. Kupuju se trobojke i cvijeće. Kuće okićene narodnim zastavama, a narod čita najnovije izvještaje o dočekanoj slobodi Srba, Hrvata i Slovenaca, o tome da narod više nije roblje, da su Jugoslaviji udareni temelji i da se ruši tamnica i podiže hram Jugoslavije.

Dok je u Saboru riješavano, radnom narodu na trgu upućen je proglas:

»Sudbonosni dani su nastali. Pa daju okovi, nestaju muke rata, stradanja i robovanja. Naš narod pristupa izradivanju svoje vlastite države, koja treba da ujedini sav narod Srba, Hrvata i Slovenaca. Radni narod hoće da se stvori država Srba, Hrvata i Slovenaca. Radnici i radnice, dana 29. oktobra ruši se tamnica u kojoj smo dosad robovali.

Prilikom slave jugosl. kraljevske ratne flote

Poslije burnih ovacija, koje su bile u Zagrebu 29. — X — 1918, proglašena je samostalna nasa država. Narodno vijeće je privremeno uzelo upravu nad narodom. Kad je bila obrazovana vlada, odmah je upućena jedna nota u Pariz, London, Rim i Vaschington. U toj se je noti izražavala želja o sastavu nove države, kao i želja da bi cijela austrougarska flota prešla u ruke Narodnog vijeća.

Nacionalistički pokret među našim

mornarima u austrougarskoj floti bio je odavno vrlo jak. Još u avgustu 1914, poslije bitke na Ceru, nađeni su letci: »Živio Kralj Petar«. Taj pokret s dana u dan bivao je sve veći, tako da je 1917 u oktobru posada torpiljarke br. 11 jedne noći povezala svoje oficire, pokupila sve hartije i raspored mina ispred Šibenika, pa se predala jednoj stranoj floti s izjavom da želi stupiti u borbu protiv Austrije.

Poslije ovoga revolucionarnoga pokreta slijedovali su i drugi od Pulja do Kotora. Ovaj revolucionarni duh 1918. godine dotle se je razvio da se je na admiralskom brodu »S. Georg« razvila revolucionarna zastava, kao signal za opću revoluciju. To je bio opet jedan neuspjeli pokušaj. Taj pokušaj platilo je s glavom nekoliko mornara i s teškim kaznama nekoliko stotina Jugoslavena i Čeha. Tom prilikom bili su uklonjeni jugoslavenski komandanti: Njegovan i Vilenik, a imenovan pukovnik Horthy, današnji regent Mađarske. Novi komandant osudio je na smrt mornare koji su se bunili; ali ipak nije uspio da uguši revolucionarni duh.

Kad je došlo do popuštanja Bugara na Solunskom frontu, tada i sam admiral Horthy ne samo da više nije strijeljao jugoslavenske mornare, nego šta više morao ih je slušati gdje kliču: »Živjela Jugoslavija«.

On je govorio da je svoje držanje izmijenio na osnovu manifesta cara Karla. Na osnovu toga manifesta on je predao austrougarsku flotu Jugoslavenima.

Narodno vijeće u Zagrebu poslalo je u Pulj izaslanike da preuzmu flotu: Dr A. Tresića, V. Bukšega i dr I. Čoka. Oni su flotu primili i na svaki ratni brod istakli naše narodne zastave.

Upisivanje članova naše stranke vrši se u sekretarijatu Izvršnog odbora na Poljani Kralja Petra I. (nad Narodnom kafanom) svakog dana.

Dnevne vijesti

26 — X — Alarmantne vijesti iz Budimpešte i Varšave prisilile su čehoslovačku vladu da ponovno pozove pod oružje vojne stručnjake, koje je u posljednje vrijeme poslala kući. Broj pozvanih pod oružje nije poznat, no drži se da je čehoslovačka vlada odlučila da bude spremna za svaki slučaj.

27 — X — Nota Sjedinjenih država sjei. Amerike koja je stigla u Tokio, iznenadila je japanske političke krugove u momentu, kad se tvrdilo da američko javno mišljenje naginje k boljem shvaćanju japanske stvari. Ti krugovi boje se oštrog stava USA, sličnog onome koji je zauzela Velika Britanija.

28 — X — Doznaje se da je dr Andrej Brody, svrgnuti i uapšeni predsjednik vlade Potkarpatske Rusije, primao od Mađarske velike sume novaca, da bi proglasio plebiscit u Potkarpatskoj Rusiji.

29 — X — »Jour« uvjerava da su se Berlin i Rim sporazumjeli da se sprovede plebiscit samo u onim krajevima gdje Mađari žive pomiješani sa Česima i Ukrajinčima. »Oeuvre« kaže da su na konferenciji u Rimu od Ribentropa iznjeta ova tri problema; 1) Pregovori Njemačke i Italije s Francuskom; 2) Italijanske i njemačke pozicije na Sredozemnom moru i 3) pitanje kolonija.

30 — X — »Giornale d'Italia« doznaje da je mađžurskom poslaniku u Rimu, g. Vilunju saopćeno da su Italija i Njemačka spremne da izvrše arbitražu, pa da se zbog toga smatra kao pouzdano da će uskoro na miran način moći da bude definitivno riješen čehoslovačko—mađžarski spor. I grof Ciano je saopćio mađžarskom poslaniku i čehoslovačkom otporniku poslova, da su Njemačka i Italija primile ponudu arbitraže u mađžarsko—čehoslovačkom sporu.

31 — X — G. dr Kjoseivanov i g. dr Stojadinović sastali su se i konfirirali u Niškoj banji. G. dr Kjoseivanov izjavio je: »Mnogo sam zadovoljan da se ma i za malo nalazim u bratskoj Jugoslaviji. Osobito se mnogo radujem što se ponovo susrećem sa vašim eminentnim državnikom i mojim iskrenim i dobrim prijateljem Stojadinovićem i da s njime vodim prijateljske razgovore u vezi sa paktom o vječnom prijateljstvu, koji smo zajednički zaključili i koji će ostati vječna baza za mirno razviće naša dva bratska naroda«. Na to je predsjednik gosp. dr Milan Stojadinović izjavio: »U potpunosti potpisujem riječi svog prijatelja g. Kjoseivanova«.

A. PAVLOVIĆ

Centrala BEOGRAD OSNOVANO
Filijala ZAGREB 1844

Najveće skladište engleskih štofova u Jugoslaviji: ZA ODIJELA I KAPUTE, VELIKI IZBOR ŠTOFOVA ZA DAMSKE OGRTAČE I KAPUTE, SAV KROJAČKI PRIBOR. - KROJAČKE KOLEKCIJE. Cijene solidne i utvrđene. Prodaja na otplatu.

Zastupstvo i skladište

Krojačnica građanskih i vojnih odijela

Pero M. Bercé - Šibenik

„TIPOGRAFIJA“ vod. **Hamilkar Vitaliani**
ŠIBENIK kraj Katedrale Sv. Jakova
Vj. R. Pelicarić

Preuzima sve poslove spadajuće u grafičku struku

kao: brošure, plakate, pozivnice, račune, tabele itd.

uz najpovoljnije uvjete. - Savjesna i točna podvorba

— Osmrtnice izvršuju se najhitnije —